

Lääne-Eesti saarestiku ettevõtlusprogramm

Taust

Programmi rakenduspiirkond on Saaremaa, Hiiumaa, Muhu, Vormsi, Kihnu, Ruhnu, Vilsandi ja Abruca¹.

Programmi koostamise põhjused

- Rahvastik saartel vananeb ja tööealiste osatähtsus väheneb, mis paneb siinse majanduse suure koormuse alla. Senisel töötajate arvu kasvul põhinenud majandusmudel on ammendunud. Vaja on kasvatada töövõimust, sh teha investeeringuid uute tehnoloogiate kasutuselevõttu.
- Piirkonna elanike sissetulekud on Eesti keskmisest väiksemad. Viimaste aastate palgakasv on viinud suhteliselt odaval tööjõu hinnal põhinenud konkurentsieelised.
- Saareline eraldatusega kaasnev kohaliku turu piiratus ja turutõrked, mis pärsivad elanike töövõimalusi ja avalike teenuste kättesaadavust, mis mõjutavad saartel elamist ja siinsete elanike heaolu.
- Saarelisest asukohast tingituna on kulud transpordile ja taristule (ülesõit, ooteajad, ilmastikusõltuvus, energiavarustuskindlus) mõnevõrra kõrgemad kui mandril, mis kajastuvad tootmissisendite suuremas lõpphinnas võrreldes mandril toimiva tootmisega.
- Saarte ökosüsteem seab kitsendusi ennekõike loodusressursside kasutamisele. Piirkond asub Lääne-Eesti saarte programmalal, mis kuulub UNESCO võrgustikku, mida tuleb käsitleda eeskätt kui rohemajanduse arendamise pilootala, kus on mõistlik keskenduda majanduslikult elujõuliste rohemajanduse mudelite väljaarendamisele, näiteks kohaliku tooraine väärdamisele keskkonnasõbralikul viisil.
- Raske on saada saarele kvalifitseeritud spetsialiste. Kinnisvaraturul napib kvaliteetseid üüripindasid.

---

¹Antud programm ei dubleeri Väikesaarte programmi, mille eesmärk on kaasa aidata väikesaarte elanikele osutatavate esmatähtsate teenuste kättesaadavusele ja kvaliteedi parandamisele, milleks on mandri ja saarte vaheline transpordiühendus (sealhulgas ühendust saare keskuse ja sadama vahel), hoolekande- ja tervishoiuteenused, esmatähtsatele teenustele ligipääsetavuse loomine erivajadustega inimestele, esmatähtsatele teenustele, toidu, elektri, joogivee, kanalisatsiooni ja kütuse kättesaadavus, jäätmemajandus, juurdepääs alus- ja põhiharidusele, päästevõimekuse tõstmine, sideteenused ning eluruumide kvaliteedi parandamine või nende ehitamine. Vt: <https://www.riigiteataja.ee/akt/131052018056>

- Pankade vähene valmidus laenata ja kõrged laenuintressid ettevõtetele, mille üks põhjuseid on tootmiskinnisvara madalad hinnad. EL struktuurivahendite toetused on valdavalt läinud Harju- ja Tartumaale.
- Hooajalisus, mis mõjutab eriti turismiga tegelevaid ettevõtjaid.
- Välisinvesteeringud on kahanenud. Oluline on toetada siinsete ettevõtete ekspordivõimekust, sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogia laialdast kasutuselevõttu kaupade ja teenuste pakkumiseks läbi internetikanalite.
- Paljudel väikeettevõtjatel ei ole kogemusi koostööks teadus- ja arendusasutustega ning neil ei ole selleks piisavalt vahendeid, et kasvatada võimekust tootearenduse suunal.

Võrdlus Kagu-Eestiga

Maakondi iseloomustab tabel 1. Saare- ja Hiiu maakonnas elab kokku 42495 inimest, mis moodustab 3,2% Eesti rahvastikust. Pindala alusel moodustavad Lääne-Eesti saared 9,3% Eesti pindalast. Näitajad on üldjoontes Kagu-Eestiga sarnased, Hiiumaa suurem brutotulu tuleneb registreeritud tallinlastest, kes seda tulu saarel ei teeni. Heaks indikaatoriks arengu aeglustumisel on uute eluruumide rajamise väiksus, mis seab piirid ettevõtete arenguks ja noorte naasmiseks. Tegemist on sarnasusega väikseimate ja arengupiirangutega maakondadega (samasse gruppi saaks panna vaid Jõgeva- ja Läänemaa). Kui võrrelda maakondade keskmise palga osatähtsust riigi keskmisega, siis see on kõigil muutunud väiksemaks.

Tabel 1. Eesti maakondade valik andmeid, 2019

Näitaja	Hiiu aa	Põlva maa	Saare maa	Valga maa	Võrum aa
Rahvaarv, 1. jaanuar 2020	9 315	24 647	33 083	28 204	35 415
Elussünnid, 2019	79	248	367	242	336
Loomulik iive, 2019	-45	-98	-56	-186	-185
Rändesaldo, 2019	-27	-265	30	16	-187
Ülalpeetavate määr, 1. jaanuar 2019	50,1	56,8	55,6	59,2	57,1
Demograafiline tööturusurveindeks, 1. jaanuar 2019	0,53	0,65	0,70	0,70	0,67
Registreeritud töötud, 2019	135	766	584	1 034	1 036
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, 2019 (eurot)	1	1	1	1	1
	301,4	141,46	196,61	097,54	108,77
	9				
Kasutusse lubatud eluruumid (uusehitus), 2019	12	19	98	21	22

Allikas: Statistikaamet

Maakondade majanduse osakaal ja positsioon maakondade järjestuses SKP loomise järgi on tabelis 2. SKP järgi elaniku kohta eristus tugevaima tootlikkusega Saaremaa majandus – 65, 7% riigi keskmisest, millega paikneti maakondade järjestuses isegi neljandal positsioonil. Hiiumaa aga pingereas Kagu-Eesti grupis.

Tabel 2. Eesti maakondade SKP ja SKP elaniku kohta, 2018

	SKP jooksev-hindades, mln eurot	Osa-tähtsus riigi SKP-s, %	Koht maakondade pingereas	SKP elaniku kohta, eurot	SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest	Koht maakondade pingereas
Kogu Eesti	26 036	100,0		19 695	100,0	
Hiiumaa	100	0,4	15	10 671	54,2	10
Põlvamaa	211	0,8	14	8 364	42,5	15
Saaremaa	429	1,6	7	12 933	65,7	4
Valgamaa	277	1,1	12	9 693	49,2	12
Võrumaa	339	1,3	9	9 409	47,8	14

Allikas: Statistikaamet

Tööhõives on primaarsektoris (põllu- ja metsamajandus, kalapüük) hõivatute osakaal olnud üle Eesti keskmise. See peegeldab mõlema regiooni keskmisest madalamat linnastumist. Primaarsektori osakaal on küll kõikunud, kuid põhjuseks pole mitte niivõrd primaarsektori enda kasv või kahanemine, vaid pigem sekundaar- (tööstus ja ehitus) ja tertsiaarsektori (teenused) hõive muutused. Sekundaarsektori osakaal on kõigil teistel maakondadel, v.a Hiiumaa, samuti üle riigi keskmise – seega tööstus on olulisel kohal. Tertsiaarsektor on regioonides madalam, kui Eesti keskmine. Mõlema regiooni tööstusel on valdavalt madal positsioon väärtusahelas. Primaarsektori tootmises on saarte teraviljakasvatuse saagikus Eesti maakondade viimases kolmandikus ning teraviljatoodangu osatähtsus Eestis on maakondade seas viimaste hulgas. Piimatoodangult lehma kohta on saarte asend pingereas ja piimatoodangu osatähtsus riigis samuti viimaste hulgas.

Üldistades eelnevalt käsitletud näitajaid, võib järeldada, et Lääne-Eesti saared ja Kagu-Eesti on ühiste arengutunnustega. Majanduse ja rahvastiku osakaalult Eestis on tegu kahe keskmise (Võru, Saare) ja kolme väikese (Hiiu, Põlva, Valga) maakonnaga. Sarnane on maakondade järjestus ka majanduse tootlikkuse alusel elaniku kohta. Viimasel kümnel aastal on väiksemate maakondade positsioon tootlikkuse osas halvenenud. Tööstus- ja ehitussektori osatähtsus on kõigis maakondades viimase kümnendi jooksul olnud pidevalt üle riigi keskmise. Tööstuse positsioon väärtusahelas ei võimalda toota suurt lisandväärtust töötaja kohta, struktuur tegevusalade lõikes on maakonniti väga erinev.

sEksportdivõime elaniku kohta on riigi mastaabis keskmine või madal ja viimase kümnendi jooksul on maakondade positsioon pigem halvenenud. Maakondade positsioon elanike elatustaseme osas brutokuupalga järgi on võrreldes Eesti keskmisega viimase kümnendi vältel pigem halvenenud. Kuupalgad on madalamate seas.

Saartel elujõulisuse tarvis on oluline, et inimestel on kohapeal tööd. Tabel 3 põhjal näeme, et paljud saartel registreeritud elanikud töötavad väljapool koduvalda.

Tabel 3. Töötajate arv kohalike omavalitsuste lõikes, 2020

KOV	Töötajate arv KOVis	Nendest töötab samas KOVis	Osakaal
Hiiumaa vald	4910	2950	60.1%
Ruhnu vald	81	23	28.4%
Saaremaa vald	15288	11442	74.8%
Muhu vald	948	381	40.2%
Vormsi vald	452	130	28.8%
Kihnu vald	375	135	36.0%

Allikas: Töötamise Register

Kohalikud arengueeldused majanduskasvuks:

- Programmala hea maine ja tuntus, mida kasutatakse tootemärgina toodete/teenuste turunduses.
- Tööjõu kohapealne ettevalmistus, haridusasutuste võrgustik ja võimalused omandada kutseharidust ning täiend- ja ümberõpet.
- Näited edukatest globaalsel turul toimivatest ettevõtetest.
- Klastriarendus, ettevõtete koostöö kompetentsikeskustega (väikelaevaehitus jms).
- Tulevikuvõimalused mitmete tegevusalade arendamiseks (vesiviljelus, tuulepargid, kohaliku toorme väärindamine jms).
- Keskkonnasõbraliku piirkonna kuvand, mis aitab ettevõtete tooteid/teenuseid siduda säästva arengu eesmärkidega ja võimaldab konkurentsieelise.

Programmi eesmärk

Aidata kaasa Lääne-Eesti saarte majandusarengule, toetades ettevõtete konkurentsivõime kasvu läbi suuremat lisandväärtust loovate töökohtade, tootearenduse ja toorme suurema väärindamise ning tootmise mitmekesistamist ja toodangu ekspordi kasvatamist.

Toetatavad tegevused

- tootmise automatiseerimise, digitaliseerimise ja rohepöördega seotud tegevuste toetamine, eesmärgiga liikuda tootmise ja teenuste väärtusahelas suurema lisandväärtuse saavutamisele ja keskkonnasõbralikumale tootmisele;

- toote või teenusega seotud arendustegevused ja töötajate kompetentside kasvatamine;
- müügivõrgustiku laiendamisele ja ekspordile suunatud müügi- ja turundustegevused, sh internetipõhiste müügikanalite arendamine;
- saarele laienemiseks vajalikud tegevused, sh tegevuskoha rajamine või hoonete renoveerimine;
- ettevõtete koostöö teadus- ja arendusasutustega keskkonnasõbralike tehnoloogiate rakendamiseks.

Toetuse andmisel eelistatakse kasvuvaldkondade ettevõtteid:

- vesiviljeluse ja biomajanduse arendamine;
- taastuvenergia, eriti tuule- ja päikeseenergia kasutuselevõtmine;
- kõrgtehnoloogilise ja klasteripõhise majandusvaldkondade arendamine: väikelaevaehitus, plast, elektroonika;
- traditsioonidel toimivad tugevad tööstusharud: toidu ja joogitootmine;
- tervise- ja loodusturismi toodete väljaarendamine.

Toetuse mõju maksimeerimiseks Lääne-Eesti saarte majandusele tuleb lisaks aidata kaasa taristu arendamisele ja selle toimekindluse parandamisele:

- nõudluspõhine ja tõrgeteta praami- ja lennuühendus mandri ja saarte vahel;
- elektrienergiaga varustuskindlus ja liitumisvõimsuste lisandumine;
- kiire internetiühendus nõ „viimase miili“ elluviimine ja 5G andmesidevõrgu väljaehitamine.

Taotluse tingimused

Taotlejaks võib olla Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Vormsis, Kihnus, Ruhnus, Vilsandil või Abrukal tegutsev mikro- või väikeettevõtjast äriühing, kes on Eesti äriregistri andmetel tegutsenud vähemalt 24 kuud või nimetatud saartele laiendust kavandav ettevõtte, mis loob kohapeale vähemalt 10 piiranguteta töökohta või vähemalt 5 Eesti keskmist töötasu ületavat töökohta.

- Taotleja taotlemisele eelnenud aasta müügitulu või bilansimaht peab olema vähemalt 10 000 eurot.

- Toetuse rakendamise asukoht peab olema Saare või Hiiu maakond, Vormsi või Kihnu saar.
- Toetuse saaja on kohustatud saavutama vähemalt ühe järgmistest väljundnäitajatest:
  - lisandunud on uus või oluliselt edasi arendatud toode või teenus;
  - on ellu rakendatud tootmis- või teenusemahu tõstmisega ja müügivõrgustiku ning ekspordi laiendamisega seotud arendused;
  - on ellu rakendatud tootmise või teenusepakkumise automatiseerimise ja digitaliseerimisega seotud arendused;
  - on täidetud saartele laieneva ettevõtte uute töökohtade nõue projekti asukohas.

Kui taotleja taotleb toetust ehitustöödeks, peab ehitis olema taotleja omandis või peab see olema talle antud õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks alates toetuse lõppkuupäevast. Hoone alune maa võib olla lepingupartneri omandis.

Kui ehitamisel on taotleja valdaja või üks valdajatest, kelle õigus ehitada tuleneb asjakohasest õigusaktist, siis kinnitab ta, et esitab taotluse ehitisealuse maa omaniku või ehitise omaniku teadmisel ja nõusolekul.

Ettevõtja vähese tähtsusega abi kogusumma koos taotletava toetusega ei tohi kolme majandusaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 200 000 eurot.

Kalamajandusliku vähese tähtsuse abi andmisel antud abi kogusumma koos taotletava abiga ei tohi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul kokku ületada 30 000 eurot.

Taotlusele võib kaasata partneri. Partner on taotluses nimetatud juriidiline isik, kes osaleb projektis toetatavas tegevuses ja kellel tekivad selle käigus kulud.

Taotluse elluviimise projekti maksimaalne kestvus on 16 kuud. Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisemast kuupäevast ning lõpeb taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval.

Antav toetus on vähese tähtsusega abi.

NB! Soovitame tutvuda riigiabi tingimustega ja kontrollida ettevõtte vähese tähtsusega abi jääki.

Toetuse suurus:

- Toetuse minimaalne suurus on 10 000 eurot ja maksimaalne suurus on 50 000 eurot.
- Kalamajandusliku vähese tähtsusega abi andmisel on toetuse maksimaalne suurus 30 000 eurot.
- Toetuse maksimaalne määr on 60% projekti abikõlblikest kuludest.

Abikõlblikkus

Abikõlblikuks kuluks loetakse toetuse saaja või projekti elluviimisesse kaasatud partneri detailselt kirjeldatud ja tõendatud planeeritavad kulud, mis on otseselt vajalikud eelpool nimetatud toetatud tegevuste elluviimiseks ning toetuse eesmärgi ja tulemuste saavutamiseks.

Käibemaks on abikõlblik kulu juhul, kui vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele ei ole projektis tasutud käibemaksu sisendkäibemaksuna õigust maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata ka muul moel.

Toetust ei anta projektile, mis viidi ellu või mille kulude tekkimise aluseks olevad tegevused tehti enne taotluse esitamist, sõltumata sellest, kas kulud on tasutud.

Taotlemiseks vajalikud dokumendid

- Taotlusvormi näidis
- Volikiri, kui esindusõiguslik isik tegutseb volikirja alusel
- Ehituse korral kavandatud lahendused vähemalt eelprojekti staadiumis
- Kui taotleja ei ole kinnistu omanik, siis kinnistu omanikuga sõlmitud rendi-, hoonestusõiguse või kasutusvalduse leping
- Taotleja jooksva majandusaasta bilanss ja kasumiaruanne taotluse esitamisele eelneva kvartali seisuga
- Taotleja viimase majandusaasta aruande koopia (auditeerimise kohustusega taotleja puhul koos audiitori otsusega), kui aruanne ei ole äriregistris kättesaadav
- Projekti tegevustega seotud võrreldavad hinnapakumised, hinnakirjad, eelarved koos lähteülesandega vms dokumendid, mis on planeeritud kulutuste aluseks
- Lisa 1 „Taotleja majandusnäitajad ja prognoosid“
- Juhul kui projekti on kaasatud partner, tuleb esitada partneri kinnituskiri projektis osalemise kohta.

Lisatud määruse eelnõu õigusloome lihtsustamiseks Kagu-Eesti programmi baasil:

Lääne-Eesti saarestiku ettevõtluse arengu toetusmeede

Vastu võetud .....2021 nr ...

Määrus kehtestatakse [riigieelarve seaduse](#) § 53¹ lõike 1 alusel.

1. peatükk

Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala ja kohaldamisala

(1) Määrus reguleerib Lääne-Eesti saarestiku ettevõtluse arengu toetusmeetmest (edaspidi *meede*) toetuse taotlemist, andmist, kasutamist ja tagasinõudmist.

(2) Kui määruse alusel antav toetus on käsitatav horisontaalse vähese tähtsuse abina komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), tähenduses, järgitakse vastavas määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

(3) Kui määruse alusel antav toetus on käsitatav kalamajandusliku vähese tähtsusega abina komisjoni määruse (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT L 190, 28.06.2014, lk 45–54), tähenduses, järgitakse vastavas määruses ja kalandusturu korraldamise seaduse §-s 46 sätestatut.

(4) Määrust ei kohaldata järgmiste tegevusvaldkondade projektidele:

- 1) põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (äri- ja tegevusvaldkondade klassifikaatori (edaspidi *EMTAK*) jagu A);
- 2) Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas I nimetatud põllumajandustoodete esmane tootmine;
- 3) müügi vahendamine ning hulgi- ja jaekaubandus (*EMTAK* jagu G), välja arvatud mootorsõidukite ja mootorrattaste hooldus ja remont (*EMTAK* jagu G, grupp 452);
- 4) kinnisvaraalane tegevus (*EMTAK* jagu L);
- 5) tubakatoodete tootmine (*EMTAK* jagu C, osa 12);
- 6) hasartmängude ja kihlvedude korraldamine (*EMTAK* jagu R, osa 92);
- 7) finants- ja kindlustustegevus (*EMTAK* jagu K);
- 8) juriidilised toimingud ja arvepidamine (*EMTAK* jagu M, osa 69);
- 9) peakontorite tegevus ja juhtimisalane nõustamine (*EMTAK* jagu M, osa 70);
- 10) rentimine ja kasutusrent (*EMTAK* jagu N, osa 77) ning ajutise tööjõu rent (*EMTAK* jagu N, grupp 782);
- 11) reisijate- ja kaubavedu (*EMTAK* jagu H, osad 49–51).

(5) Määrust ei kohaldata vähese tähtsusega abi saajale, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata.

(5) Määrust ei kohaldata raskustes ettevõtjale komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnustatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), artikli 2 punkti 18 mõistes.

§ 2. Toetuse andmise eesmärk ja tulemus

(1) Toetuse andmise eesmärk on aidata kaasa Lääne-Eesti saarestiku arengule, toetades ettevõtluse arengut ja innovaatilisust ning mitmekesisemate töövõimaluste teket.

(2) Toetuse andmisega panustatakse järgmiste tulemusnäitajate saavutamisse:

- 1) maakonna keskmisest palgast kõrgema palgaga töökohtade arvu kasv toetust saanud ettevõtjates;
- 2) toetust saanud ettevõtjate osakaal, mille lisandväärtus töötaja kohta kasvab rohkem kui viis protsenti.

(3) Väljundnäitaja, mille saavutamisse toetuse andmisega panustatakse, on toetatud ettevõtjate arv.

§ 3. Terminid

Käesolevas määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) e-toetus – Riigi Tugiteenuste Keskuse elektrooniline taotluste ja dokumentide esitamise keskkond;
- 2) maakondlik arenduskeskus – sihtasutused Saare Arenduskeskus, Hiiumaa Arenduskeskus, Läänemaa ja Pärnumaa Arenduskeskus;
- 3) ehitustööd – ehitamine ehitusseadustiku § 4 tähenduses;
- 4) tootearendus – protsess, mis algab ideede otsimisest ja lõpeb uue toote või teenuse turule toomisega, seejuures võib uus toode tekkida ka muudatuste tegemise tulemusena olemasolevasse tootesse;
- 5) väikeettevõtja – vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 lisa I artikli 2 lõikele 2 loetakse väikeseks see ettevõtja, mis annab tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa kümnet miljonit eurot;
- 6) mikroettevõtja – vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 lisa I artikli 2 lõikele 3 loetakse mikroettevõtteks see ettevõtja, mis annab tööd vähem kui kümnele inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa kahte miljonit eurot;
- 7) vähese tähtsusega abi – horisontaalne vähese tähtsusega abi ja kalamajanduslik vähese tähtsusega abi.

§ 4. Meetme rakendamine

- (1) Meetme töötab välja ja selle rakendamise eest vastutab Rahandusministeerium.
- (2) Taotlusi menetleb, väljamakseid teeb ja järelevalvet teostab Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

2. peatükk

Toetuse andmise alused

§ 5. Toetatavad tegevused

- (1) Meetme raames antakse toetust projektile, millega panustatakse §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuste saavutamisse.
- (2) Meetme raames toetatavad tegevused on:
  - 1) innovatsiooni ning toote- ja teenusearenduse tegevused;
  - 2) investeringud tootlikkuse tõstmiseks ja arengu kitsaskohtade kõrvaldamiseks;
  - 3) turunduse ja müügiarenduse tegevused.

§ 6. Projekti tulemus- ja väljundnäitajate saavutamine

Toetuse saaja on kohustatud saavutama tulemusnäitaja, mille kohaselt on toetatud ettevõtjal kasvanud ettevõtja lisandväärtus töötaja kohta, ning vähemalt ühe järgmistest väljundnäitajatest:

- 1) lisandunud on uus või oluliselt edasi arendatud toode või teenus;
- 2) välja töötatud ja ellu viidud on tootlikkuse parandamise või arengu kitsaskoha lahendus;
- 3) lisandunud on uus sihtturg, mille osakaal müügikäibest on üle seitsme protsendi.

§ 7. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

- (1) Abikõlblikuks kuluks loetakse toetuse saaja või projekti elluviimisesse kaasatud partneri põhjendatud, mõistlikud, läbipaistvad ja detailselt kirjeldatud ning dokumentaalselt tõendatavad kulud, mis on otseselt vajalikud § 5 lõikes 2 nimetatud tegevusteks ning §-s 2 nimetatud toetuse eesmärgi ja tulemuste saavutamiseks, arvestades käesolevas määruses sätestatud piiranguid.
- (2) Abikõlblike kulude ja omafinantseeringu tõendamisel arvestatakse ainult raamatupidamise algdokumentide alusel ja pangaülekande teel tasutud kulud.
- (3) Toetust ei anta projektile, mis viidi ellu või mille kulude tekkimise aluseks olevad tegevused tehti enne taotluse esitamist, sõltumata sellest, kas kulud on tasutud.
- (4) Käibemaks on abikõlblik kulu juhul, kui vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele ei ole projektis tasutud käibemaksu sisendkäibemaksuna õigust maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata ka muul moel. Kui selles osas ei ole võimalik kindlust saavutada, on käibemaks kuluna mitteabikõlblik.

(5) Soetatud materiaalse ja immateriaalse põhivara omandiõigus peab taotlejale üle minema projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

(6) Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

- 1) käibevara soetamise kulud;
- 2) kinnisvara soetamise kulud;
- 3) olmeelektroonika soetamise kulud, välja arvatud juhul, kui olmeelektroonika on otseselt seotud äriprojekti raames planeeritud teenuse osutamisega;
- 4) kontorimööbli ja kontoritehnika soetamise kulud, välja arvatud ainult tootmisprotsessis või teenuse pakkumises kasutatavate arvutite soetamise kulud;
- 5) äriühingu tugifunktsioone toetava kontoritarkvara, sealhulgas raamatupidamis-, kliendihaldus, tekstitöötlus- ja tabelarvutusprogrammide ning presentatsioonide loomisel kasutatavate programmide soetamise ja arendamise kulud;
- 6) sõiduauto soetamise kulud;
- 7) mitterahalised sissemaksed;
- 8) ettevõtja üldkulud;
- 9) personalikulud, mis ei ole seotud §-s 5 nimetatud projekti tegevustega;
- 10) amortisatsioonikulud;
- 11) pangagarantiid;
- 12) finants- ja pangakulud;
- 13) riigilõiv;
- 14) transpordikulud, välja arvatud projektis kavandatud seadmete ostul nende transpordikulu;
- 15) taotlusega seotud konsultatsioonikulud, sealhulgas õigusabikulud;
- 16) tulumaksuseaduse § 8 lõikes 1 nimetatud seotud isikute vahel tehtud tehingute alusel tekkinud kulud;
- 17) materiaalse põhivara soetamiseks sõlmitava kapitalirendi tüüpi liisingulepingu sõlmimise kulu, intressikulu, kindlustuse kulu ja muud nimetatud liisingulepinguga seonduvad kulud.

§ 8. Projekti abikõlblikkuse periood

(1) Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, mille kestel tehakse projekti tegevusi ja tekivad projekti kulud.

(2) Projekti abikõlblikkuse periood algab rakendusüksusele taotluse esitamise kuupäeval või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses määratud hilisemal kuupäeval.

(3) Projekti abikõlblikkuse periood on kuni 18 kuud. Nimetatud tähtaega võib põhjendatud juhul projekti käigus juhtunud avariide või muude eriolukordade tõttu toetuse saaja taotlusel pikendada kuni kuue kuu võrra.

(4) Toetuse saaja võib taotleda projekti lõpetamist enne taotluse rahuldamise otsuses märgitud tähtpäeva, tingimusel et kõik projekti tegevused on tehtud, või projekti katkestamist, kui ilmnevad toetuse saajast sõltumatud asjaolud, mis ei võimalda projekti jätkamist.

(5) Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande heakskiitmist rakendusüksuse poolt ja toetuse saajale viimase väljamakse tegemist.

§ 9. Toetuse suurus ja osakaal

(1) Toetuse minimaalne suurus projekti kohta on 10 000 eurot. Toetuse maksimaalne suurus on 50 000 eurot projekti kohta.

(2) Toetuse maksimaalne määr on 60 protsenti projekti abikõlblikest kuludest.

(3) Toetust antakse vähese tähtsuse abina. Toetuse andmisel toetuse määra arvutamisel võetakse arvesse vähese tähtsusega abi andmisele sätestatud nõudeid:

1) Euroopa komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 alusel antud horisontaalse vähese tähtsusega abi kogusumma koos käesoleva määruse alusel taotletava toetusega ei tohi kolme majandusaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada ülemmäära 200 000 eurot;

2) kalamajandusliku vähese tähtsusega abi andmisel võib toetuse maksimaalne suurus olla 30 000 eurot ning ühele ettevõtjale antud abi kogusumma koos käesoleva määruse alusel taotletava abiga ei tohi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul kokku ületada 30 000 eurot.

(4) Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud Euroopa komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt, ning võetakse arvesse nimetatud määruse artiklis 5 sätestatud vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid.

(5) Projektile antava toetuse maksimaalne summa ja osakaal abikõlblikest kuludest kehtestatakse toetuse taotluse rahuldamise otsuses.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ja taotluste menetlemine

§ 10. Toetuse taotlemine

(1) Taotlusi saab esitada taotlusvoorus.

(2) Taotlusvooru rahaline maht maakondade kaupa kehtestatakse riigihalduse ministri käskkirjaga.

(3) Maakonnale eraldatava toetuse maksimaalne suurus taotlusvoorus otsustatakse järgmiselt:

1) meetme vahenditest 10 protsenti jaotatakse saarte vahel võrdselt;

2) meetme vahenditest 90 protsenti jaotatakse vastavalt saarteülesele pingereale lähtuvalt § 13 sätestatud põhimõtetest.

(4) Saarele taotlusvoorus eraldatud vahendite ülejäägi puhul liidetakse ülejäävad vahendid saarteülese pingerea alusel toetuse andmiseks.

(5) Taotluste vastuvõtmise alustamisest annab rakendusüksus teada pressiteatega vähemalt oma veebilehel ja Lääne-Eesti saarestiku levikuga lehtedes.

(6) Taotluse esitab taotleja seaduslik esindaja rakendusüksusele e-toetuse kaudu digitaalselt allkirjastatuna.

(7) Enne toetuse taotlemist peab taotleja läbima maakondliku arenduskeskuse nõustamise. Nõustamise käigus annab maakondlik arenduskeskus tagasisidet kavandatava projekti vastavuse kohta toetuse andmise eesmärkidele ning nõustab taotlejat taotluse ja koos taotlusega esitatavate dokumentide ettevalmistamisel.

(8) Toetuse taotlemise eelduseks on lõikes 7 nimetatud nõustamisel maakondlikult arenduskeskusest positiivse hinnangu saanud projektiplaan.

(9) Taotleja nõustamisel esitatud projektiplaan peab sisaldama vähemalt järgmist informatsiooni:

1) projekti eesmärk, kirjeldus ja elluviimise aeg;

2) projekti tegevuse oodatav tulemus, sealhulgas planeeritav lisandväärtuse kasv;

3) taotleja tähtsamad majandusnäitajad ja nende prognoosid seisuga üks aasta pärast projekti lõppu;

4) info ettevõtja ja tema senise tegevuse kohta;

5) projekti eest vastutava isiku nimi;

6) projekti eelarve ja rahastamisallikad.

§ 11. Taotlejale ja partnerile esitatavad nõuded

(1) Taotleja võib olla Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Ruhnus, Vilsandil, Kihnus või Vormsil tegutsev mikro- või väikeettevõtjast äriühing, kes on Eesti äriregistri andmetel tegutsenud vähemalt 24 kuud.

(2) Partner on taotluses nimetatud juriidiline isik, kes osaleb projektis toetatavas tegevuses ja kellel tekivad selle käigus kulud.

(3) Taotleja taotlemisele eelnenud aasta müügitulu või bilansimaht peab olema vähemalt 10 000 eurot.

(4) Taotlejaks ei või olla avaliku sektori üksuse otsese või kaudse mõju all olev äriühing.

(5) Taotleja võib meetmest toetust taotleda, kui antud meetmest eelnevalt toetatud projekt on lõpetatud.

(6) Taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei tohi olla algatatud likvideerimis-, sundlõpetamis- või pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust ning taotleja omakapital peab vastama äriseadustikus kehtestatud nõuetele.

(7) Kui taotleja taotleb toetust ehitustöödeks, välja arvatud uue ehitise püstitamiseks, peab ehitis olema taotleja omandis või peab see olema talle antud õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates. Maa võib olla partneri omandis.

(8) Kui ehitamisel on taotleja valdaja või üks valdajatest, kelle õigus ehitada tuleneb asjakohasest õigusaktist, siis kinnitab ta, et esitab taotluse ehitisealuse maa omaniku või ehitise omaniku teadmisel ja nõusolekul.

(9) Taotlejal ja partneril peab olema omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus.

(10) Taotleja ja partneri majandusaasta aruanded peavad olema korrektselt esitatud.

(11) Taotleja ja partneri maksu- või maksevõlg koos intressidega ei tohi olla suurem kui 100 eurot või see peab olema ajatatud. Maksuvõla ajatamise korral peavad maksud olema tasutud ajakava kohaselt.

(12) Vähesese tähtsusega abi andmise nõuded kehtivad taotlejale ja partnerile.

§ 12. Taotlusele esitatavad nõuded

(1) Taotluses esitatakse vähemalt järgmine informatsioon:

- 1) taotleja nimi ja registrikood;
- 2) projekti pealkiri, asukoht, eesmärgid ja tulemused;
- 3) projekti tegevusplaan koos tegevuste loetelu ja maksumusega, tegevuste eesmärkide kirjeldus ning põhjendused projekti vajalikkuse ja jätkusuutlikkuse kohta;
- 4) projekti elluviimise algus- ja lõpptähtpäev;
- 5) informatsioon taotleja vastavuse kohta § 11 lõigetes 1–9 sätestatud nõuetele;
- 6) detailsed kulutuste kalkulatsioonid ja nende aluseks olevate dokumentide koopiad, sealhulgas võrreldavad hinnapakkumised, hinnakirjad ja eelarved koos lähteülesandega;
- 7) taotleja kinnitus omafinantseeringu olemasolu kohta vastavalt §-le 9;
- 8) toetuse taotleja või partneri kirjalik kinnitus omafinantseeringu, mitteabikõlblike kulude ja projekti võimaliku kallinemise katmise suutlikkuse kohta;
- 9) taotleja viimase majandusaasta aruande koopia (auditeerimise kohustusega taotleja puhul koos audiitori otsusega), kui aruanne ei ole äriregistris kättesaadav;
- 10) taotleja majandusaasta bilanss ja kasumiaruanne taotluse esitamisele eelneva kvartali lõpu seisuga;
- 11) projektimeeskonna kompetentside kirjeldus;
- 12) kui taotleja ei ole kinnistu omanik, siis kinnistu omanikuga sõlmitud rendi-, hoonestusõiguse või kasutusvalduse leping;
- 13) ehitamise korral vähemalt eelprojekt;
- 14) projekti raames kavandatavad väljund- ja tulemusnäitajad ning nende saavutamine;
- 15) volikiri, kui taotleja esindajaõiguslik isik tegutseb volituse alusel.

(2) Omafinantseering ei tohi sisaldada avaliku sektori vahendeid, välja arvatud juhul, kui toetust ei anta maksimummääras, mida vähesese tähtsusega abi reeglid lubavad.

(3) Kui taotleja on projektile või projekti osale tegevustest taotlenud toetust samal ajal mitmest toetusmeetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või muudest välisabi vahenditest, peab taotleja esitama sellekohase teabe.

§ 13. Taotluse menetlemine ja hindamine

(1) Taotluse menetlemine koosneb selle registreerimisest, taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrollist, taotluse hindamisest ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

(2) Taotluse menetlemise käigus võib rakendusüksus nõuda taotlejalt taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused, näidates ühtlasi, millised asjaolud vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisainformatsiooni.

(3) Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 30 tööpäeva taotluse esitamisest arvates. Kui taotluses avastatakse puudusi, teatatakse sellest viivitamata taotlejale ja antakse puuduste kõrvaldamiseks kuni kümme tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg.

(4) Kui taotlus ei vasta nõuetele ja seda ei viida lõikes 3 nimetatud tähtaja jooksul nõuetega vastavusse, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust sisuliselt hindamata.

(5) Nõuetele vastavaid taotlusi hindab rakendusüksuse moodustatud hindamiskomisjon, mille koosseisu kuuluvad vähemalt Hiiumaa ja Saaremaa Arenduskeskuse esindajad.

(6) Hindamiskomisjoni koosseis kooskõlastatakse Rahandusministeeriumiga ja avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

(7) Hindamiskomisjoni liikmed peavad deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest projektidest, taotlejatest ja partneritest.

(8) Hindamiskomisjon hindab vastavaks tunnistatud taotlusi järgmiste hindamiskriteeriumide lõikes:

1) hindamiskriteerium 1 – projekti tegevuste mõju meetme eesmärkide saavutamisele ja seotus piirkondliku omapära või kohaliku ressursi kasutusega (osakaal 50 protsenti);

2) hindamiskriteerium 2 – taotleja võimekus projekti tegevuste tegemiseks (osakaal 30 protsenti);

3) hindamiskriteerium 3 – projekti tegevuste põhjendatus ja kuluefektiivsus (osakaal 20 protsenti).

(9) Hindamiskriteeriume hinnatakse skaalal 0–4, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0.

(10) Hindamiskriteeriumide sisu täpsustatakse hindamismetoodikas, mille kinnitab rakendusüksus kooskõlastatult kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Rahandusministeeriumiga ja mis avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

(11) Hinnang taotlusele loetakse positiivseks, kui sellele hindamisel antud koondhinne on vähemalt 2,5 ja seda on kõigis kriteeriumides hinnatud vähemalt hindega 2.

(12) Hinnang taotlusele loetakse negatiivseks ja taotlus ei kuulu rahuldamisele, kui sellele hindamisel antud koondhinne on alla 2,5 või vähemalt üht kriteeriumidest on hinnatud madalamalt hindest 2.

(13) Positiivse hinnangu saanud taotlused järjestatakse hindamiskriteeriumide tulemuste kaalutud keskmise alusel maakonnapõhisesse pingeritta. Kui mitme projekti tulemuste koondsumma on võrdne, eelistatakse projekte, mis said esimeses hindamiskriteeriumis kõrgema hinne. Saare pingerea alusel rahastatakse projekte, mida on võimalik maakonnale eraldatud taotlusvooru mahust rahastada tervenisti.

(14) Saarele toetuseks eraldatud vahendite lõppemisel võimaldatakse rahastamata jäänud pingereas olevatel projektidel osaleda saarteüleses taotlemises. Selleks moodustatakse saarteülene pingerida, uut taotluste esitamist ja hindamist ei toimu.

4. peatükk

Otsus taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise ja rahuldamata jätmise kohta ning otsuse muutmine ja toetuse tagasinõudmine

§ 14. Taotluse rahuldamine, osaline rahuldamine, kõrvaltingimusega rahuldamine ja rahuldamata jätmine

(1) Hindamiskomisjon teeb rakendusüksusele ettepaneku taotluse rahuldamiseks, osaliseks rahuldamiseks, kõrvaltingimusega rahuldamiseks või rahuldamata jätmiseks. Vastava otsuse teeb rakendusüksus.

(2) Taotluse rahuldamise otsus tehakse § 13 lõikes 11 nimetatud lävendi ületanud projekti puhul, järgides § 13 lõigetes 12 ja 13 nimetatud põhimõtteid, kuni taotlusvooruks eraldatud vahendite lõppemiseni.

(3) Taotluse osalise rahuldamise otsus tehakse § 13 lõikes 11 nimetatud lävendi ületanud projekti puhul, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotlusvoorus toetuseks eraldatud vahendite ebapiisavuse tõttu või kui taotletud toetuse summa või projekti tegevused ja kulud ei ole projekti eesmärkide, tulemuste või väljundinäitajate seisukohast osaliselt põhjendatud. Osalise rahuldamise otsuse puhul on vajalik taotleja nõusolek, mille puudumise korral teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

(4) Taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsus tehakse § 13 lõikes 11 nimetatud lävendi ületanud projekti puhul, kui projekti elluviimiseks on taotlejal vaja kaasata raha väljastpoolt ettevõtjat, kuid selle rahastuse osas puudub taotluste hindamise ajal lõplik otsus, puuduvad kehtivad kinnistu omandi- või kasutusõigust tõendavad dokumendid, ehitamise korral puuduvad ehitusseadustiku järgi ehitamiseks nõutud dokumendid või muul põhjendatud juhul.

(5) Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse projektide puhul, mis ei ületa § 13 lõikes 11 nimetatud lävendit.

(6) Taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses tuleb ette näha, et põhjendatud juhul võib seda muuta, kui ilmnevad otsust mõjutada võivad asjaolud.

- (7) Lõikes 1 nimetatud otsuses sätestatakse:
- 1) otsuse tegemise kuupäev;
  - 2) toetuse saaja nimi, aadress ja registrikood;
  - 3) projekti nimetus ja number;
  - 4) projekti kogumaksumus ja abikõlblike kulude kogumaksumus;
  - 5) toetuse summa või selle osakaal abikõlblikest kuludest;
  - 6) teave vähese tähtsusega abi kohta, vastavalt §-s 1 nimetatud Euroopa Komisjoni määrustele;
  - 7) projekti eesmärk, toetatavad tegevused ja nende tegemise eeldatav ajakava;
  - 8) projekti tulemus- ja väljundinäitajad koos sihttasemetega;
  - 9) projekti abikõblikkuse periood;
  - 10) toetuse saaja kohustused;
  - 11) toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide, teabe ja aruannete esitamise kord;
  - 12) toetuse maksmise peatamise ja finantskorrektsiooni alused ning taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused;
  - 13) viide otsuse vaidlustamise koha, tähtaja ja korra kohta;
  - 14) otsuse tegija andmed;
  - 15) toetuse andmisega kaasnevad kõrvaltingimused, kui tegemist on taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsusega;
  - 16) toetuse maksmise tingimused.
- (8) Taotlejale antakse võimalus esitada oma seisukohad enne:
- 1) taotluse osalist või kõrvaltingimustega rahuldamist;
  - 2) taotluse rahuldamata jätmist, välja arvatud juhul, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus põhineb taotluses või seletuses esitatud andmetel ning puudub vajadus lisaandmete saamiseks.

§ 15. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine

(1) Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel.

(2) Rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui soovitav muudatus:

- 1) ei ole kooskõlas projekti sisu ja eesmärkidega või seab kahtluse alla projekti oodatava tulemuse saavutamise;
- 2) ei ole kooskõlas käesolevas määruses esitatud nõuetega;
- 3) seab kahtluse alla projekti tegevuste lõpetamise projekti abikõblikkuse perioodil;
- 4) ei ole põhjendatud.

(3) Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus üldjuhul 30 tööpäeva jooksul vastavasisulise taotluse rakendusüksuses registreerimisest arvates.

(4) Toetuse saaja võib taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldust esitamata muuta projekti eelarves konkreetsele tegevusele ette nähtud eelarverea mahtu teise eelarverea mahu arvelt kuni kümne protsendi võrra võrreldes taotluse rahuldamise otsuses sätestatuga, seda tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ei muutu ja toetuse osakaal ei suurene.

(5) Taotluse rahuldamise otsust võib muuta tagasiulatuvalt, kui see on põhjendatud, aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja ei ole vastuolus riigiabi andmise reeglitega.

§ 16. Toetuse tagasinõudmine

(1) Rakendusüksusel on õigus nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui:

- 1) ilmnevad asjaolud, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetust ei ole kasutatud ettenähtud korras ja tingimustel;
- 3) toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus;
- 4) toetuse saaja ei ole täitnud talle taotluse rahuldamise otsuses pandud kohustusi.

(2) Lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul nõutakse toetus tagasi likvideerimis- ja pankrotimenetlust reguleerivate sätete alusel.

(3) Toetuse tagasimaksmise tähtaja määrab rakendusüksus. Põhjendatud juhtudel võib rakendusüksus toetuse saaja kirjalikult esitatud põhjendatud taotluse alusel toetuse tagasimaksmise tähtaega mõistliku aja võrra pikendada.

(4) Võttes arvesse avalike vahendite säästliku kasutamise vajadust ja tagasinõudemenetlusele kuluvat ressursi, nõutakse toetus tagasi, kui tagasimakstav summa on üle 100 euro.

5. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse väljamaksmine

§ 17. Toetuse kasutamise seotud aruannete esitamine

(1) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti vahe- ja lõpparuanded taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtaegadel. Aruandlusperioodi pikkus on maksimaalselt 12 kuud. Toetuse saaja esitab projekti lõpparuande 45 päeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Toetuse saaja esitab projekti järelaruanded rakendusüksuse nõutud tähtajaks.

(2) Aruandevormid kehtestab rakendusüksus kooskõlastatult kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Rahandusministeeriumiga ja teeb need kättesaadavaks oma veebilehel.

(3) Toetuse saaja esitab projekti aruanded rakendusüksusele taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses ette antud viisil e-toetuse kaudu.

(4) Rakendusüksus menetleb vahe- ja lõpparuandeid 20 tööpäeva jooksul nende registreerimisest arvates. Kui aruande kontrollimisel avastatakse ebatäpsusi, teatatakse sellest viivitamata toetuse saajale ja määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks antakse kuni kümnetööpäevane tähtaeg, sealjuures pikeneb aruande menetlemise tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra.

§ 18. Toetuse väljamaksmine

(1) Toetus makstakse välja kindlasummaliste maksetena pärast seda, kui tegevused on taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses ja projektis kavandatud mahus tehtud ja/või väljund- ja tulemusnäitajad on saavutatud.

(2) Lõikes 1 nimetatud tegevused ning saavutatud väljund- ja tulemusnäitajad peavad olema taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses ja projektis ette nähtud viisil tõendatud.

(3) Kui toetus makstakse välja etapi kaupa, eelneb väljamaksele vahearuaruande kinnitamine ning tehtud tegevuste kohta taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses ja projektis ette nähtud viisil tõendite esitamine.

(4) Enne lõppmakset esitatakse tehtud tegevuste ning saavutatud tulemus- ja väljundnäitajate kohta otsuses ja projektis ette nähtud viisil tõendid. Pärast lõpparuande kinnitamist välja makstava lõppmakse summa peab moodustama toetuse kogumahust vähemalt 20 protsenti.

(5) Kui kõiki projektis kokku lepitud väljund- ja tulemusnäitajad ei ole saavutatud või osa tegevusi on tegemata, jäetakse toetus proportsionaalselt välja maksmata.

(6) Rakendusüksus maksab toetuse saajale välja toetuse saaja esindusõigusliku isiku poolt e-toetuse kaudu esitatud maksetaotluse alusel kindlasummaliste maksetena vastavalt taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimustele. Maksetaotlus esitatakse koos vahe- või lõpparuandega.

(7) Rakendusüksus menetleb maksetaotlust kuni 20 tööpäeva. Kui maksetaotluse menetlemisel avastatakse ebatäpsusi, teatatakse sellest viivitamata toetuse saajale ja määratakse puuduste kõrvaldamiseks kuni kümnetööpäevane tähtaeg, sealjuures pikeneb maksetaotluse menetlemise tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra.

(8) Rakendusüksus võib peatada maksetaotluse menetluse, kui:

- 1) maksetaotluses esineb puudus;
- 2) toetuse kasutamise seotud kohustus on täitmata.

(9) Projektile, mille osas on tehtud taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsus, tehakse väljamakse pärast otsuses seotud tingimuse täitmist.

(10) Kõik projekti raames tehtud kulud tuleb välja maksta toetuse saajale kuuluvalt pangakontolt.

6. peatükk

Toetuse saaja ja rakendusüksuse kohustused ning vaide lahendamine

§ 19. Toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja kohustub:

- 1) tagama toetuse rahuldamise otsuses ette nähtud omafinantseeringu;
- 2) kasutama toetust vastavuses taotluse rahuldamise otsusega;
- 3) saavutama projekti tulemus- ja väljundnäitajad taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtpäevaks;
- 4) tagastama toetuse rakendusüksuse toetuse tagasinõudmise otsuse alusel;

- 5) taotlemata rakendusüksuselt projekti eelarves muudatusi, kui need on suuremad kui kümme protsenti projekti eelarves konkreetsele tegevusele ette nähtud eelarverea mahust;
- 6) esitama rakendusüksuse poolt ette nähtud vormis, viisil ja tähtaja jooksul nõutud informatsiooni;
- 7) tagama, et toetuse saaja ja partner peavad eraldi raamatupidamisarvestust toetuse ning omafinantseeringu kasutamise kohta; samuti, et toetuse saaja ja partneri raamatupidamises on toetatava projekti kulud ja neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest toetuse saaja kuludest ning kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavad;
- 8) tagama, et toetuse saaja või partner kannavad kõik kulud, mis tulenevad projekti kallinemisest võrreldes taotluse rahuldamise otsuses kajastatud summaga;
- 9) võimaldama rakendusüksusel, auditi läbiviijal ja järelevalve teostajal teha kohapealset kontrolli toetuse ning omafinantseeringu kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide, soetatud seadmete ja materjalide ning tehtud tööde osas, sealhulgas võimaldama kontrollijal juurdepääsu kõikidesse ruumidesse ja territooriumidele, mida toetuse saaja omab, rendib või mistahes muul moel kasutab, ning ühtlasi tagama samasuguse võimaluse viia samasugune kontroll läbi partneri juures;
- 10) tagama, et kõik projekti raames tehtud kulud makstakse välja toetuse saajale kuuluvalt pangakontolt;
- 11) andma kontrollija käsutusse kõik soovitud andmed ja dokumendid viie tööpäeva jooksul vastava teate saamisest arvates;
- 12) osutama kontrolli, auditi ja järelevalve kiireks läbiviimiseks igakülgset abi;
- 13) riigihangete seaduse subjektina järgima hangete läbiviimisel riigihangete seaduses kehtestatud nõudeid;
- 14) näitama toetuse kasutamisel rakendusüksuse ette antud viisil, et tegemist on regionaaltoetusega;
- 15) säilitama taotluse, toetuse ja projekti teostamisega seonduvat dokumentatsiooni ja materjale kümme aastat alates kuupäevast, mil abi anti;
- 16) tagama projekti tulemusena loodud või soetatud vara säilimise taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses toodud eesmärkidel ja tingimustel viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates ning mitte sooritama selle vara osas tehinguid, mis annavad nimetatud aja jooksul mõnele isikule või asutusele põhjendamatu eeliseisundi;
- 17) kooskõlastama rakendusüksusega toetuse eest loodud ja soetatud vara osas õiguste üleandmise korral üleandmise tingimused ning edasise vastutuse vara sihtotstarbelise kasutuse eest vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti lõppemist;
- 18) informeerima viivitamata kirjalikult rakendusüksust kõigist toetuse taotlemisel esitatud andmetes toimunud muudatustest või asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist, sealhulgas aadressi või volitatud esindajate muutumisest, ettevõtja ümberkujundamisest, pankroti väljakuulutamisest või likvideerija määramisest ja tegevuse lõpetamisest, seda ka juhul, kui eelnimetatud muudatused on registreeritud avalikus registris või avalikustatud massiteabevahendite kaudu;
- 19) viivitamata kirjalikult teavitama rakendusüksust asjaoludest, mis vältimatult või suure tõenäosusega takistavad projekti ette nähtud tulemuste saavutamist ning seavad kahtluse alla;
- 20) tagama projekti elluviimisesse kaasatud partneriga sõlmitud koostöökokkuleppe ning muude asjakohaste korraldustega projekti elluviimisega seotud kohustuste täitmise partneri poolt.

§ 20. Rakendusüksuse kohustused

Rakendusüksus kohustub:

- 1) andma toetuse saajale informatsiooni ja nõu, mis on seotud §-s 19 nimetatud kohustuste täitmisega;
- 2) avama õigeaegselt taotluste ja aruannete esitamise võimaluse e-toetuses ja tegema asjakohased juhendmaterjalid õigeaegselt kättesaadavaks oma veebilehel;
- 3) teavitama toetuse saajaid viivitamata toetuse kasutamist reguleerivates dokumentides tehtud muudatustest;
- 4) pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist tegema oma veebilehel kättesaadavaks toetuse saaja nime, projekti nimetuse, lühikirjelduse ning toetuse ja projekti kogumahu;
- 5) mitte avaldama taotlejate ja taotluste kohta menetluse käigus saadud informatsiooni, välja arvatud punktis 4 nimetatud informatsiooni, ega dokumente, välja arvatud õigusaktides

sätetatud juhtudel;

6) kontrollima toetuse saaja vähese tähtsusega abi jääki ja teavitama toetuse saajat vähese tähtsusega abi andmisest;

7) esitama andmed toetuse andmise kohta riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile;

8) säilitama vähese tähtsusega abi andmist käsitlevaid andmeid kümne aasta jooksul alates päevast, mil käesoleva määruse alusel anti viimast korda üksikabi.

§ 21. Vaide esitamine ja menetlemine

Rakendusüksuse otsuse või toimingu peale võib esitada vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vaide lahendab rakendusüksus.

Rainer Paenurk

SA Saare Arenduskeskus
Arenduskeskus

juhatuse liige

rainer@sasak.ee

liis.remmelg@hiiumaa.ee

*/allkirjastatud digitaalselt/
digitaalselt/*

Liis Remmelg

SA Hiiumaa

juhatuse liige

/allkirjastatud